

Sateenkaariperheet ry

1. Johdanto	2
2. Yhdistyksen yhteiskunnalliset tavoitteet.....	3
Tavoitetilan kuvaus (pitkän aikavälin tavoitteet)	3
Nykytilan kuvaus.....	3
Yhteiskunnalliset tavoitteet vuodelle 2012	4
Poliittiset tavoitteet 2010–2015-asiakirja	4
3. Toimintaympäristöjen kuvaukset ja kehittäminen.....	5
Jäsenet.....	5
Koko kohderyhmä.....	5
Vapaaehtoiset toimijat	6
Yhteiskunnallinen vaikuttaminen	7
Yhteistyöverkostot.....	7
Kansainvälinen toiminta	8
4. Talous ja toiminnan laajentuvat puitteet	9
5. Hallinto	9
6. Henkilöstö.....	10
7. Viestintä.....	11
Ulkoinen viestintä.....	11
Sisäinen viestintä	11
8. Asiantuntijuuden kehittäminen.....	11
9. Kehittämisen- ja julkaisutoiminta	12
10. Koulutus.....	12
11. Neuvontatoiminta	13
12. Vertais- ja tukitoiminta	14
13. Sateenkaariperheiden perhevalmennus Helsingissä.....	15
14. Perhenetti -hanke	15
15. Leiritoiminta	16

1. Johdanto

Sateenkaariperheet ry on lastensuojelu- ja perhejärjestö, joka tekee

- Ihmisoikeustyötä
- Perhepolitiikan kehittämistyötä
- Lapsi-, nuoriso- ja perhetyötä
- Sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluiden kehittämistyötä
- Moninaisuuskasvatustyötä

Sateenkaariperheet ry kuuluu jäsenenä Lastensuojelun Keskusliittoon, Setaan ja Ilga-Europeen (International lesbian, gay, bisexual, transgender and intersex association).

Yhdistyksen tarkoituksena on sääntöjensä mukaan toimia Suomen sateenkaariperheiden lasten ja vanhempien ja perhettä suunnittelevien sekä vanhemmuudesta, huoltajuudesta ja kasvattajuudesta kiinnostuneiden ihmisten kontaktifoorumina, tukiryhmänä, oikeuksien puolustajana, tiedonvälittäjänä ja edunvalvojana.

Yhdistyksen tavoitteena on laajentaa ns. perinteistä perhekäsitystä. Perhe-käsitteen tulisi kattaa enemmän siitä moninaisuudesta, joka todellisuudessa on olemassa. Tavoitteena on vaikuttaa yhteiskunnalliseen päätöksentekoon silloin, kun käsiteltävänä on sateenkaariperheitä koskevia asioita. Ajatuksena on myös välittää asiallista ja paikkansapitävää tietoa koskien lesbo-, bi-, trans- ja homovanhempia ja heidän perheitään.

Vuosina 2006–2008 Seta ry:ssä toimi Sateenkaariperhetyön projekti RAY:n avustuksella. Hankkeen aikana tuotettiin tutkimusraportti sateenkaariperheiden palvelukokemuksista ja yhteiskunnallisesta asemasta. Tähän viitataan toimintasuunnitelmassa sanalla raportti. Tutkimuksen ja tehdyn palveluiden kehittämistyön tuloksena loppuvuodesta 2008 julkaistiin teos Sateenkaariperheet ja hyvinvointi – Käsikirja lasten ja perheiden kanssa työskenteleville. Tähän viitataan sanalla käsikirja.

2. Yhdistyksen yhteiskunnalliset tavoitteet

Tavoitetilan kuvaus (pitkän aikavälin tavoitteet)

Sateenkaariperheet ry:n pitkän aikavälin tavoitteena on edistää suomalaisen yhteiskunnan kehitystä sellaiseen suuntaan, jossa kaikkia perheitä pyritään tukemaan heidän tarpeidensa mukaan riippumatta heidän perheensä kokoonpanosta tai muodosta. Sateenkaariperheiden osalta tämä tavoite konkretisoituu ainakin seuraavilla tavoilla.

- Suomalainen yhteiskunta ja kulttuuri arvostavat kunkin perheen yksilöllistä perhe-elämää
- Jokaisen lapsen kasvua, perheen vanhemmuutta ja parin parisuhdetta tuetaan
- Suomalainen lainsäädäntö huomioi sateenkaariperheet yhdenvertaisesti oikeuksissa, velvollisuuksissa ja etuuksissa
- Lainsäätäjä huomioi perheiden moninaisuuden aina uutta lakia säätäessään
- Valtiovallalla on tarkkaa ja pitkäaikaista tutkimustietoa sateenkaariperheiden hyvinvoinnista ja tarpeista
- Sateenkaariperheiden hyvinvointia ja yhdenvertaisuutta seurataan ja edistetään koordinoitusti valtiovallan toimesta osana jatkuvaa ja hyvin resursoitua valtion seksuaali- ja sukupuolivähemmistöpolitiikkaa
- Sateenkaariperheiden yhdenvertaisuutta valvoo siihen nimetty viranomainen
- Seksuaalisen suuntautumisen, sukupuolen ja perheiden moninaisuutta esiin tuovaa moninaisuuskasvatusta tehdään julkisen ja kolmannen sektorin yhteistyönä
- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen hyvinvoinnin ja oikeuksien edistämistä ei ole jätetty muutaman pienen järjestön vastuulle vaan sitä tehdään koordinoitusti julkishallinnon ja hyvin resursoitun ja laaja-alaisen kolmannen sektorin toimesta.
- Julkisessa keskustelussa sateenkaariperheistä puhutaan asiallisesti
- Sateenkaariperheet ry on aktiivinen järjestö, joka jatkaa vaikuttamistyötään perhepolitiikassa, ja jolla on resursseja osallistua lastensuojelun kehitystyöhön ja kohderyhmän perheiden neuvonta- ja kuntouttavaan työhön.

Nykytilan kuvaus

- Sateenkaariperheissä elää tuhansia lapsia ja määrä on kiihtyvässä kasvussa (ks. raportti). Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluu yhtä paljon ihmisiä kuin suomenruotsalaiseen vähemmistöön.
- Tästä huolimatta julkishallinnolla ei ole minkäänlaista seksuaali- ja sukupuolivähemmistöpolitiikkaa
- Tutkimukseen, kehittämiseen, kulttuuriseen toimintaan ja edunvalvontaan ei ole asetettu mitään julkisia resursseja (vrt. mikä muu tahansa vähemmistö)
- Valtiovalta tukee Raha-automaattiyhdistyksen kautta Seta ry:tä, jonka muutaman työntekijän ja vapaaehtoisten harteille on vieritetty vastuu kaikista niistä tehtävistä, joita muiden vähemmistöjen kohdalla hoitaa laaja rintama julkisen ja kolmannen sektorin toimijoita.
- Sateenkaariperheiden perhesuhteet ovat edelleen pitkälti juridisesti turvattomia esimerkiksi useamman kuin kahden vanhemman perheissä
- Kaikilla sateenkaariperheiden lapsilla ei ole tapaamisoikeutta tosiasiallisiin vanhempiinsa
- Sateenkaariperheiden perhevapaat ovat suurimmalta osin uudistamatta
- Sateenkaariperheet eivät käytä perhepalveluita samassa määrin kuin muu väestö (ks. raportti)
- Erityisesti erotilanteissa sateenkaariperheiden lapsen ja vanhemmat jäävät suurimmaksi osaksi palvelujärjestelmän ja monen perheen tilanteessa myös lainsäädännön suojan ulkopuolelle.

Yhteiskunnalliset tavoitteet vuodelle 2012

- Osallistutaan kutsuttuna Kelan asiakasraadin työskentelyyn ajalla 2012–2013
- Seurataan isyyslain uudistamista ja käydään asiasta aktiivista julkista keskustelua. Osallistutaan lakiehdotusta valmistelevan työryhmän työskentelyyn, jos kutsu ryhmään tulee. Annetaan lausunto työryhmän mietinnöstä. Tavoitteena vanhemmuuslaki, jonka perusteella myös äitiys voidaan todeta naisparien, ja tulevaisuudessa mahdollisesti myös sijaissynnytyksen, yhteydessä.
- Vaikutetaan yleisen avioliittolain sisältöön ja sen siirtymäaikasääntöksiin olemalla yhteydessä lakialoitetta valmistelevaan kansanedustajien ryhmään, lakia valmistelevaan ministeriöön sekä lain käsitteleviin valiokuntiin. Pidetään yllä keskustelua niistä sateenkaariperheiden haasteista, joita yleinen avioliittolaki ei ratkaise.
- Seurataan uuden hallituksen nimittämään perhevapaatyöryhmän työskentelyä, osallistutaan työryhmän työskentelyyn, jos saadaan kutsu, lausutaan lausuntokierroksilla ja pyritään vaikuttamaan prosessiin yhteistyökumppanien ja julkisen keskustelun kautta.
- Käynnistetään yhteistyökumppaneiden verkosto tapaamisoikeuslainsäädännön laajentamisen puolesta.
- Jatketaan keskustelua Kelan kanssa hedelmöityshoitojen korvauksista ja perhevapaalainsäädännön soveltamisesta käytännön etuuspäätöksissä.
- Seurataan uuden yhdenvertaisuuslain valmistelua ja varmistetaan, että tulevilla valtuutetulla on riittävä tietämys sateenkaariperheiden tilanteesta.
- Ollaan mukana perustamassa NELFA-järjestöä yhdessä 20 eurooppalaisen sisarjärjestön kanssa alkuvuodesta 2012 (Network of European LGBT Families Associations), joka on toiminut epävirallisena verkostona vuodesta 2009.
- Vaikutetaan Euroopan Unionin vapaan liikkuvuuden esteisiin sateenkaariperheillä sekä seurataan EU:n ja Euroopan neuvoston homofobian vastaisten ohjelmien etenemistä, jotta niissä huomioitaisiin sateenkaariperheiden turvaton asema useassa Euroopan maassa.

Poliittiset tavoitteet 2010–2015-asiakirja

Sateenkaariperheet ry:n vuosikokous vahvisti 13.2.2010 yhdistyksen poliittiset tavoitteet vuosille 2010–2015. Tavoitteet tiivistyvät kymmeneksi kohdaksi, joiden tarkempi kuvaus löytyy liitteenä olevasta tavoiteohjelma-asiakirjasta.

- Perhevapaat ja -etuudet tasapuolisiksi
- Yhdenvertainen avioliitto
- Samaa sukupuolta olevien avoparien lapsiperheet otettava huomioon lainsäädäntöä kehitettäessä
- Tapaamisoikeus voitava harkita kaikissa tilanteissa
- Useamman vanhemman juridinen vanhemmuus mahdollistettava
- Äitiysolettama luovutettuja sukusoluja hedelmöityshoidoissa käyttäneillä naispareilla
- Trans-ihmisten lapsiperhe-elämän haasteita purettava
- Uuden adoptiolain katsottava tulevaisuuteen
- Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöpolitiikka sekä vähemmistövaltuutettu
- Kaikkien perheiden Eurooppa

3. Toimintaympäristöjen kuvaukset ja kehittäminen

Jäsenet

Sateenkaariperheet ry:n kaikkien jäsenten määrä oli vuoden 2010 lopussa 574 jäsentä, joista vuoden loppuun mennessä jäsenmaksun maksaneiden jäsenten määrä oli 341 jäsentä. Vuodenvaihteessa kaikki edellisenä vuotena maksamatta jättäneet poistettiin jäsenrekisteristä. Syyskuun 2011 puolivälissä kaikkien jäsenten määrä oli 549 jäsentä, joista syyskuun puoliväliin mennessä vuoden 2011 jäsenmaksunsa maksaneita oli jo 359. Jäsenten määrää kasvaa nykyisestäään edelleen kun yhdistyksen toiminta laajenee, tavoitetaan yhä enemmän perheitä ja annetaan osallistumismaksuista jäsenalennuksia ja tarjotaan jäsenetuja. Myös kohderyhmän tosiasiallinen koko kasvaa voimakkaasti. Toimintansa kautta yhdistys tavoittaa satoja henkilöitä, jotka eivät ole yhdistyksen jäseniä. Kyselyiden mukaan suurin osa toimintaa osallistuvista ei jostain syystä ole jäseniä. Osa tapaamisista käyvistä ihmisistä varoo ehkä leimautumista jättäytymällä pois jäsenyydestä. Yhdistyksen keskustelufoorumille on kirjautunut yli tuhat henkeä.

Jäsenistössä korostuu pienten lasten perheet. Lapsen syntymän yhteyteen liittyy suuri määrä lainsäädäntöön ja palveluihin liittyviä kysymyksiä, joihin perheet hakevat tukea ja vastauksia. Tällöin osa perheistä liittyy myös jäseniksi, mutta helposti jo toisen vuoden jäsenmaksu jää maksamatta. Vuonna 2012 vuosikokouksessa päätetään uusista kannatusjäsenmaksumahdollisuuksista. Luodaan kanava niille, jotka eivät koe tarvitsevansa yhdistyksen palveluita, mutta haluavat tukea yhdistyksen yhteiskunnallisia tavoitteita.

Sateenkaariperheet ry:n nykyinen jäsenmäärä on pienempi kuin joidenkin muiden Monimuotoiset perheet -verkoston järjestöjen jäsenmäärä, esimerkiksi Suomen Monikkoperheiden. Toisaalta se on huomattavasti suurempi kuin muutamien muiden, esimerkiksi Suomen Nuoret Lesket. Kuitenkin Sateenkaariperheet ry on ainoa verkoston jäsen, jolla ei ole toistaiseksi ollut Raha-automaattiyhdistyksen avulla palkattua henkilökuntaa. Jäsenmäärä ei tietenkään ole avustukseen eniten vaikuttava seikka. Vaikka Sateenkaariperheet ry:llä ei tällä hetkellä ole tuhansia jäseniä, Sateenkaariperheet ry:n jäsenet ovat aivan erityisen tuen ja neuvonnan tarpeessa ja tähän vastaamiseksi pyritään yhdistykselle saamaan riittävä rahoitus henkilöstön palkkaamiseksi vuodesta 2012. Yhdistyksen jäsenmäärä tulee hyvin todennäköisesti moninkertaistumaan seuraavan kymmenen vuoden aikana perustuen sateenkaariperheiden yleisen määrän kasvuun tulevaisuudessa.

Vuonna 2012 toteutetaan yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa koko verkoston yhteinen jäsenkysely, johon tulee yhteisiä kysymyksiä ja kunkin järjestön omia kysymyksiä. Sateenkaariperheet ry työstää omat kysymyksensä sopiviksi säännöllisesti vuosittain kerättävää jäsenkyselyä ajatellen. Tarkoituksena on kerran vuodessa kerätä dataa jäsenistön toiveista yhdistyksen toiminnan suhteen, mutta myös jäsenperheiden yhteiskunnallisesta tilanteesta, palvelukokemuksista ja -tarpeista. Yhdessä verkoston kanssa toteutetun kyselyn tuloksia analysoidaan verkoston tapaamisessa helmikuussa 2012. Tulosten pohjalta työstetään yhteistä vapaaehtoistyön kehittämishanketta, jonka rahoitushakemus jätetään Raha-automaattiyhdistykselle mahdollisesti jo toukokuussa 2012.

Koko kohderyhmä

Sateenkaariperheiden määrää suomalaisessa yhteiskunnassa on vaikeaa arvioida tarkasti. Tilastoissa näkyvät ainoastaan ne ydinperheet muotoiset perheet, joissa vanhemmat ovat rekisteröidyssä parisuhteessa keskenään, ja joissa lapset asuvat virallisesti heidän luonaan. Vuonna 2006 tehdystä tutkimuksesta (raportti) ja arkikokemuksesta tiedämme, että ydinperheet ovat vähemmistössä

sateenkaariperheiden joukossa ja heidänkin joukostaan vain vähemmistö on rekisteröinyt suhteensa, ilmeisesti syrjinnän pelosta. Tällä perusteella on mahdollista arvioida, että sateenkaariperheissä elää tällä hetkellä muutamia tuhansia alaikäisiä lapsia.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöihin kuuluu yhtä monta yksilöä kuin suomenruotsalaiseen vähemmistöön. Tutkimuksista tiedetään, että yli puolet heistä toivoo saavansa lapsia. Vaikka on todennäköistä, että seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt tulevat aina lapsiperheellistymään jonkin verran harvemmin kuin muut, voidaan kuitenkin varovaisestikin arvioida, että seuraavan kymmenen vuoden aikana sateenkaariperheiden osuus kaikista perheistä kasvaa ainakin yhteen prosenttiin, jolloin alaikäisiä lapsia olisi sateenkaariperheissä yli 10 000.

Sateenkaariperheet on kohderyhmänä aivan erityisen tuen ja neuvonnan tarpeessa, joten yhdistyksen resursointia voidaan pitää nykyisellään aivan alimitoitettuna riippumatta kohderyhmän suhteellisesta koosta. Sateenkaariperheet kohtaavat arjessaan valtavan suuren määrän pienempiä ja suurempia vastoinkäymisiä kun käytännössä kaikki lait, etuudet ja koko palvelujärjestelmä on suunniteltu ydinperheideaalin pohjalta. Tämä ei aiheuta pelkästään ”perheen ulkoisia” haasteita vaan toimimaton juridinen ja palvelujärjestelmä vaikeuttaa ”perheen sisästäkin” dynamiikka. Lisäksi perheet kohtaavat omassa lähipiirissään usein sosiaalista epäluuloa ja painostusta.

Sateenkaariperheet ovat keskittyneet suurempiin kaupunkeihin seksuaali- ja sukupuolivähemmistöjen tavalliseen tapaan, mutta perheitä elää kaikkialla Suomessa (ks. raportti). Sateenkaariperheillä on säännöllisiä ryhmätapaamisia seitsemällä paikkakunnalla. Leirejä on järjestetty jo yli kymmenellä paikkakunnalla kautta Suomen. Pienten paikkakuntien perheitä voidaan vuodesta 2012 palvella paremmin kuin ryhdytään osana Väestöliiton Perhenetti-hanketta järjestämään ohjattuja vertaistukiryhmiä internetissä.

Suurin osa jäsenistöstä ja palveluita käyttävistä muista vanhemmista on naisia. Miehiä tavoitetaan kuitenkin erityisesti miehille kohdennetulla toiminnalla. Jäsenistössä painottuvat myös pienten lasten perheet ja perheet, joiden lapset eivät ole syntyneet heterosuhteessa. Vanhempien lasten perheitä pyritään tavoittamaan varhaisnuorten ja nuorten oman toiminnan kautta. Leirien ja tapaamisten ohjelmaa pyritään vaihtelemaan niin, että monenlaiset erilaiset sateenkaariperheet saisivat jotain tapahtumista itselleen.

Kohderyhmän tavoittamisessa Sateenkaariperheet ry pyrkii erityisesti kasvattamaan varhaisnuorille ja nuorille suunnattua toimintaa sekä lisäämään isovanhempien ja muiden omaisten huomioimista. Perheistä erityistä huomiota vuonna 2012 kiinnitetään eroamassa oleviin ja jo eronneisiin.

Vapaaehtoiset toimijat

Yhdistyksen toiminta on vuoteen 2011 saakka perustunut täysin vapaaehtoiseen toimintaan. Vuonna 2012 yhdistyksen ensi kertaa palkatessa henkilökuntaa, kiinnitetään erityistä huomiota vapaaehtoiseen toimijoihin. Henkilökunnan palkkaaminen ei vähennä vapaaehtoisen työn tarvetta yhdistyksessä vaan se päinvastoin antaa paremmat mahdollisuudet kehittää vapaaehtoistyötä kouluttamalla, innostamalla, palkitsemalla ja kehittämällä. Toiminnan laajentuessa myös vapaaehtoisten toimijoiden tarve kasvaa.

Vuonna 2012 aletaan järjestää säännöllisiä kehittämispäiviä paikallisvastaaville. Kullakin tapaamispaikkakunnalla työskentelee yksi tai kaksi tapaamisvastaavaa, joiden työ on ollut toistaiseksi hyvin yksinäistä. Yhteisillä tapaamisilla pyritään yhdessä kehittämään paikallistapaamisten toimintaa ja

rahoituksen hakemista kunnilta ja muilta paikallisilta rahoittajilta sekä voimauttamaan ja innostamaan paikallisvastaavia.

Hallituksen työskentely uudistuu osittain henkilökunnan palkkaamisen ja oman toimiston perustamisen myötä. Alkuvuodesta 2012 osallistutaan hallituksille suunnattuun koulutukseen, jonka Sateenkaariperheet ry järjestää yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa. Lisäksi hallituksen ja hallituksen työryhmien ja toimikuntien jäsenille järjestetään loppuvuodesta kiitostilaisuus, joita ryhdytään toteuttamaan säännöllisesti vuosittain.

Vapaaehtoisten rekrytointia tehostetaan järjestämällä jokaisella leirillä tuokio, jolloin esitellään yhdistyksen toimintaa ja tuodaan konkreettisesti esiin erilaisia tapoja, joilla voi osallistua yhdistyksen toimintaan. Jäsenlehdessä luetellaan konkreettisia tapoja, joilla voi osallistua.

Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Yhteiskunnallisiin uudistuksiin pyritään osallistumalla poliittiseen keskusteluun, lainvalmisteluun sekä perhepalveluiden kehittämiseen. Erityisen arvokasta tässä työssä on ollut verkostoituminen.

Sateenkaariperheet ry on mukana yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä yhä useammin kutsutun lausujan asemassa lainsäädäntötyössä. Ministeriöiden työryhmien, toimikuntien ja eduskunnan valiokuntien työskentelyyn tarvitaan sateenkaariperheiden asiantuntemusta nykyään aina kun säädetään mitä tahansa perhepolitiikkaan liittyvää lainsäädäntöä. Aiemmin sateenkaariperheitä koskevat lausunnot pyydettiin Seta ry:ltä, mutta asiantuntemuksen keräännyttyä nimenomaan Sateenkaariperheet ry:hyn, lainsäätäjän kutsuu lausujaksi usein nimenomaan yhdistyksen. Yhä useammin Sateenkaariperheet ry myös lausuu yhdessä yhteistyöverkostonsa, Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa. Tällä hetkellä tärkeimpiä lainsäädäntöhankkeita, joissa Sateenkaariperheet ry on mukana, ovat perhevapaalainsäädännön, isyyslain ja adoptiolainsäädännön kokonaisuudistukset sekä yleinen avioliittolaki. Lisäksi vuosina 2012–2013 yhdistys osallistuu Kelan asiakasraadın toimintaan ja on sitä kautta vaikuttamassa Kelan kautta myönnettävien etuuksien oikeudenmukaisuuteen.

Sateenkaariperheet ry pyrkii poliittiseen vaikuttamiseen myös proaktiivisesti. Yksin ja yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa tehdään kannanottoja perhepoliittisista uudistustarpeista. Nostetaan yhteiskunnallisia ongelmia keskusteluun. Yhdistys on aina toiminut aktiivisesti median suuntaan ja julkinen keskustelu jatkuu myös vuonna 2012. Vuoden 2012 yhteiskunnallisen vaikuttamistyön keskiössä on uuden hallituksen asettamien työryhmien toiminnan seuranta.

Yhteistyöverkostot

Moninaiset perheet -verkoston järjestöjen kanssa jatketaan perhepoliittisten pienseminaarien järjestämistä kansanedustajille eduskunnan kansalaisinfossa. Osallistutaan perhepoliittiseen keskusteluun yhteisin julkilausumin. Käynnistetään yhteistyö perheasioista kiinnostuneiden kansanedustajien ryhmän kanssa. Vuonna 2012 lausutaan yhdessä ainakin isyyslain uudistuksesta ja perhevapaista. Verkosto kokoontuu vähintään kaksi kertaa toimintavuoden aikana koko päivän kehittämispäiville. Helmikuussa 2012 tavataan Jyväskylässä.

Verkoston kanssa tehdään yhteisiä hankintoja esimerkiksi ohjelmistojen ja ostettujen palveluiden suhteen. Osallistutaan yhdessä sosiaali-, terveys- ja kasvatusalojen messuille ja tapahtumiin. Tehdään tiivistä yhteistyötä osana Perhenetti-hanketta. Järjestetään hallitusten yhteinen koulutus alkuvuodesta 2012. Toteutetaan vuodenvaihteessa yhteinen jäsenkysely. Suunnitellaan yhteistä vapaaehtoistyön

kehittämishanketta. Kerätään isyyslain uudistamista koskevat vaatimukset yhteen. Pyritään saamaan yhteinen edustaja perhevapaita pohtivaan työryhmään. Tehdään koulutusyhteistyötä ja järjestetään koulutuksia ja osallistutaan kouluttajina tilaisuuksiin, jossa käsitellään perheiden moninaisuutta yleisesti.

Monimuotoiset perheet -verkostoon kuuluvat Sateenkaariperheet ry:n lisäksi Adoptioperheet ry, Familia Club ry, Lapsikuolemaperheet KÄPY ry, Perhehoitoliitto ry, Simpukka lapsettomien yhdistys ry, Suomen Monikkoperheet, Suomen Nuoret Lesket ry, Suomen Uusperheet ja Yhden Vanhemman Perheiden Liitto ry.

Perhejärjestöjen yhteistyöfoorumi kuuluu laaja joukko suomalaisia perhejärjestöjä ja kirkon perhetyö. Foorumi kokoontuu vuoden aikana ainakin kaksi kertaa. Tapaamisissa pohditaan jotain ajankohtaista perheteemaista aihetta. Keskustellaan myös keväällä 2011 järjestetyn yhteisen seminaarin järjestämisestä uudestaan. Yhteistyöfoorumin työskentelyssä korostuu järjestöjen keskinäinen pohdinta ja ideointi.

Väestöliiton kanssa yhteistyössä käynnistettiin vuoden 2011 aikana Perhenetti -hanke, jolle on saatu RAY:n hankeavustusta. Hankkeessa kehitellään perheille tukipalveluita nettiin. Palvelusta on mahdollista saada asiantuntija-apua ja ohjattua vertaisapua myös monimuotoisille perheille. Sateenkaariperheet on mukana hankeessa omalla osuudellaan. (Lisätietoja omassa luvussa)

Lastensuojelun Keskusliiton EroNeuvo -hankkeen kanssa jatketaan yhteistyötä esimerkiksi parisuhdekursseiden järjestämisessä. Monikkoperheiden tuella toteutetaan sateenkaariperheiden perhevalmennus. Muita yhdistyksen tärkeimpiä yhteistyökumppaneita ovat perhe- ja lastensuojelujärjestöt, ev.-lut. kirkon lapsi- ja perhetyö, puolueet, THL, STM, SM, UM ja OPM sekä useiden kuntien lapsi- ja perhetyö, joihin pidetään aktiivista yhteyttä.

Seta ry:n kanssa tehdään yhteistyötä ennen kaikkea yhteiskunnallisessa vaikuttamistyössä ja tiedottamisessa. Osallistutaan Setan kokouksiin ja jäsenjärjestöille suunnattuihin tapahtumiin ja koulutuksiin.

Kansainvälinen toiminta

Toimitaan aktiivisesti Euroopan sateenkaariperheyhdistysten yhteistyöfoorumissa NELFassa. Osallistutaan verkoston virallistamiskokoukseen Brysselissä alkuvuodesta 2012. Liitytään virallistetun yhdistyksen jäseneksi. Asetetaan ehdokas yhdistyksen hallitukseen. Osallistutaan yhdistyksen hallituksen kokouksiin aktiivisesti. Ollaan mukana luomassa yhdistykselle toiminnan edellytyksiä Brysselissä. Osallistutaan seuraavan Barcelonassa vappuna järjestettävän konferenssin ohjelman järjestämiseen. Tiedotetaan tapahtumasta Suomessa ja järjestetään perheiden yhteinen matka Suomesta Barcelonaan.

Yhdessä Nelfan ja yhdysvaltain vastaavan järjestön (Family Equality Council) kanssa järjestetään 6.5.2012 ensimmäinen Kansainvälinen sateenkaariperhepäivä. Päivän kunniaksi kussakin maassa järjestetään sateenkaariperheille jotain sellaista iloista ohjelmaa, joka saa myös näkyvyyttä mediassa. Kansainvälinen verkosto kokoontuu Barcelonan konferenssissa omaan työryhmäänsä. Neuvotellaan yhdysvaltalaisen tapahtumajärjestäjän R Family Vacationsin kanssa vuonna 2013 Euroopassa järjestettävästä sateenkaariperheiden lomatapahtumasta.

Toimitaan aktiivisesti Ilga-Europessa. Tehdään yhteistyötä Ilga-Euopen perhetoiminnan kanssa. Osallistutaan Ilga-Euopen perheteemaisiin koulutuksiin ja tapahtumiin sekä vuosikokoukseen Dublinissa lokakuussa 2012. Huolehditaan, että Ilga-Europe tekee tiivistä yhteistyötä NELFAn kanssa.

Osallistutaan tarpeen mukaan esimerkiksi Ilgan, EUn, Euroopan Neuvoston, Family Platformin, Social Platformin, ASEMin kansanvälisiin konferensseihin ja kokouksiin. Näiden kanssa tehty yhteistyötä jo aikaisempina vuosina. Kansanvälistä toimintaa on tukenut Ulkoministeriö ja Euroopan Unioni. Kansainvälinen toiminta toteutetaan omalla kustannuspaikallaan.

4. Talous ja toiminnan laajentuvat puitteet

Toimintavuoden 2012 aikana yhdistyksen talous siirtyy jälleen uudelle tasolle, koska RAY on korottanut vuodelle 2011 ensimmäisen kerran myönnettyä kohdennettua avustusta 100 000 euroon. Toistaiseksi yhdistys on toiminut toiminnan laajuuteensa nähden hämmästyttävän pienellä budjetilla. Kaikki työ on tehty vapaaehtoisvoimin. Omia tiloja yhdistyksellä ei ole toistaiseksi ollut. Vuonna 2012 yhdistykseen rekrytoidaan henkilökuntaa. Henkilöstöressurssin lopullinen suuruus lienee 1,5 henkilötyövuotta suunnitellun kahden sijaan, koska RAY ei korottanut avustustaan haettuun summaan saakka.

Vuoden 2012 sopeutetussa talousarviossa varsinaisen toiminnan menot ovat 144 000 euroa. Laajentuneen budjetin myötä siirrytään käyttämään ulkopuolisen tilitoimiston palveluita kirjanpidossa. (Yhdistyksen taloussääntö ja tilikartta/kustannuspaikkajako päivitettiin ja tarkennettiin vuoden 2011 alussa RAY:tä konsultoiden.) Sisäistä tarkkailua kehitetään edelleen ja siirrytään käyttämään hallituksesta nimettyjä henkilöitä tositetarkastajina. Vuonna 2012 vuokrataan tilat yhdistyksen käyttöön yhdessä muutaman Monimuotoiset perheet -verkoston muun järjestön kanssa. Yhdistyksen käyttöön tulee kaksi työhuonetta ja yhteiseen käyttöön kokous- ja tapaamistiloja. Familia Club ry vetää yhteistä tilanvuokraushanketta ja on saanut RAYltä investointiavustusta yleisten tilojen kalustamiseen. Järjestöt ovat tehneet keskenään aiesopimuksen asiasta.

Viimeisten vuosien aikana talous on pienuudestaan huolimatta huomattavasti kasvanut. Rahoituspohja on tällä hetkellä hyvin monipuolinen vaikka avustusten suuruudet ovat edelleen liian pienet tavoitteiden toteuttamiseen. Avustuksia on saatu RAY:ltä, Setalta, Seta-säätiöltä, KSL:ltä, UM:ltä, Väestöliitolta ja Helsingin kaupungilta. Vuonna 2011 uusina avustuksina ovat alkaneet Rayn kohdennettu avustus vertaistoimintaan ja Helsingin kaupungin sosiaalilautakunnan avustus. Perhenetti-hankeeseen saatu rahoitus ajoittuu vuosille 2012–2014. Yhdistyksen tuotoista suuri osa tulee edelleen jäsenmaksu- ja varainhankintatuotoista. Varainhankintaa tehdään edelleen vuonna 2012 jonkin verran keräyksenä, mutta ennen kaikkea itse askarreltuja tuotteita myymällä eri tilaisuuksissa.

Varsinaisen toiminnan kulut ovat kasvaneet viime vuosina seuraavasti:

	2009	2010	2011	2012
Varsinaisen toiminnan kulut	13 000	24 000	36 000	144 000

5. Hallinto

Yhdistyksen toiminnan suuntauksista päättää yhdistyksen vuosikokous, joka kokoontuu kerran vuodessa, alkuvuodesta. Toimintasuunnitelman toteuttamisesta vastaa hallitus, jota johtaa puheenjohtaja. Hallitus kokoontuu vuodesta 2012 lähtien 10 kertaa vuodessa (vuonna 2011 kahdeksan kertaa) laajentuneen

toiminnan takia. Hallituksen jäsenillä on omat vastualueet. Hallituksen ohessa toimii leirityöryhmä, varainhankintatyöryhmä, paikallistapaamistyöryhmä ja (lastenkirjahankkeen) toimituskunta. Vuonna 2012 tullaan valitsemaan lisäksi työvaliokunta, joka yhdessä toiminnanjohtajan kanssa valmistelelee päätöksiä hallitukselle. Hallituksen esittelijänä toimii vuonna 2012 rekrytoitava toiminnanjohtaja.

Toiminnan taloudellisten resurssien ja toiminnan kasvun myötä vuonna 2012 käynnistetään myös järjestöstrategiatyöskentely. Tavoitteena on tarkentaa yhdistyksen toimintatapoja uudessa tilanteessa. Päätettäviä asioita ovat ainakin yhdistyksen vuosittaisten kokousten lukumäärä ja alueellisen edustuksen tarpeen selvittäminen. Pohdittavaksi tulee myös liittojärjestömallin etujen ja haittojen punnitseminen tulevaisuudessa. Henkilöstön palkkaamisen myötä tulee tarpeelliseksi työstää yhdistykselle selkeä johtosääntö sekä henkilöstöohje.

Sateenkaariperheet ry:n hallitus ja vuosikokous seuraavat toiminnalle asetettujen tavoitteiden saavuttamista raportoinnin sekä toimintakertomusten ja -suunnitelmien avulla. Hallituksen asettamat työryhmät kehittävät ja valvovat tavoitteiden toteutumista. Hallitus asettaa myös varainhankintatyöryhmän kehittämään ja valvomaan yhdistyksen taloudellisten valmiuksien kehittymistä. Työntekijät raportoivat hallitukselle leiritoiminnan ja muun toiminnan toiminnan toteutumisesta. Hallitus laatii keskeisimmille toiminnoille tarkennetut toimintasuunnitelmat. Keskeisimmistä toiminnoista, osallistujamääristä ja yhteydenotoista pidetään kirjaa ja seurataan kysynnän kehittymistä. Leirien ja muiden suurten tapahtumien budjetit vahvistetaan aina hallituksen kokouksessa. Jäsenistölle tehdään kerran vuodessa jäsenkysely, jolla kartoitetaan jäsenten toiveita, tarpeita ja kokemuksia yhdistyksen toiminnassa mukanaolosta.

6. Henkilöstö

Yhdistyksen hallintoa ja toimintaa vetämään palkataan helmikuussa 2012 täysipäiväinen toiminnanjohtaja. Toiminnanjohtajan toimenkuvaan kuuluu kokonaisvaltainen vastuu yhdistyksen toiminnasta ja taloudesta. Toiminnanjohtaja toimii hallituksen esittelijänä ja muiden työntekijöiden esimiehenä. Hänen työtehtäviinsä kuuluu järjestöllinen kehittäminen, vaikuttamistyö, kouluttaminen ja viestintään liittyvät tehtävät.

Yhdistykseen palkataan myös osa- tai täysipäiväinen järjestösihteeri kesällä 2012. Työntekijän toimenkuvaan kuuluu sateenkaariperheiden neuvonta ja palveleminen, vertaisryhmien vetäminen, viestintään liittyvät tehtävät, tapahtumien järjestäminen, paikallisen toiminnan koordinointi, järjestön hallintoon liittyvät toimistotyöt ja leiritoiminnan koordinointi: leirityöryhmän esittelijänä ja sihteerinä toimiminen, leirien käytännönjärjestelyistä vastaaminen, leirien tiedotus, ilmoittautumisten koordinointi, laskutuksen järjestäminen, ohjaajien rekrytointi ja ohjaus sekä palautteen kerääminen ja analysointi. Lisäksi palkataan tuntipalkkaisia leiriohjaajia tarpeen mukaan.

Työntekijöiden osaamista ja jaksamista tuetaan säännöllisellä koulutuksella ja kehittämispäivillä. Esimiestyötä tuetaan henkilöstöohjeella ja tarvittaessa koulutuksella. Monimuotoiset perheet -verkoston toiminnanjohtajien kehittämispäivät kaksi kertaa vuodessa on toiminnanjohtajan merkittävin vertaisryhmä. Monimuotoiset perheet -verkosto järjestää vuonna 2012 ensimmäistä kertaa myös järjestösihteerien yhteisen kehittämispäivän.

7. Viestintä

Ulkoinen viestintä

Sateenkaariperheet ry on hyväksynyt vuoden 2010 vuosikokouksessa poliittiset tavoitteet vuosille 2010–2015 (liite). Yhdistyksen ulkoinen viestintä pyrkii ensisijaisesti viemään näitä tavoitteita poliittisten toimijoiden ja palveluntarjoajien tietoon eri tavoin. Jatketaan aktiivisen mediatyöskentelyn tekemistä yhdistyksen tavoitteiden saavuttamiseksi ja nostamiseksi julkiseen keskusteluun. Tehdään julkilausumia yksin ja yhdessä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa. Haetaan annetuille lausunnoilla näkyvyyttä mediassa. Kirjoitetaan lehtien mielipide-palstoille.

Vuonna 2012 yhdistyksen nettisivut päivitetään. Samalla siirretään Setan sateenkaariperhetyön projektin ammattilaisille suunnatut sisällöt Setan sivuilta osaksi yhdistyksen sivuja. Siirron yhteydessä myös tämä materiaali päivitetään. Integroidaan nettisivujen, Facebook-sivun, keskustelufoorumin ja jäsenkirjeen tiedotusta. Julkaistaan yhdistyksen päivitetty yleisesite.

Yhdistys välittää tietoa lapsiperheiden moninaisuudesta sekä omasta toiminnastaan myös jakamalla esitteitään, tekemällä koulutuskäyntejä sekä osallistumalla erilaisiin seminaareihin ja tapahtumiin. Olennainen osa toimintaa on myös yhdistykselle osoitettuihin tiedusteluihin vastaaminen, opinnäytetöiden haastatteluihin vastaajien hakeminen ja muu tiedon välitys.

Sisäinen viestintä

Jäsenkirjettä kehitetään sähköisen jäsenlehden suuntaan. Jäsenlehteä aletaan julkaista kerran kuukaudessa (aiemmin 4-6 kertaa vuodessa). Jäsenlehti lähetetään myös sidosryhmärekisterin 400 yhteystyökumppanille. Rekisteriä päivitetään verkostoitumisen myötä. Sisäistä tiedotusta hoidetaan jäsenkirjeen lisäksi myös nettisivujen, Facebookin ja verkkokeskustelufoorumin kautta. Foorumille on rekisteröitynyt yli tuhat käyttäjää. Sateenkaariperheiden lapsille ja nuorille perustetaan oma Facebook-sivusto.

Nettisivujen perheille suunnattua sisältö kehitetään. Perheprojektin sivuille rakennettu byrokratiavinkkejä-osio päivitetään nykyisellä lainsäädäntötilanteella. Paikallisvastaavien verkoston toimintaa tiivistettäessä pyritään varmistamaan kaiken tiedon perille meno paikallisiin tapaamisiin.

8. Asiantuntijuuden kehittäminen

Sateenkaariperheet ry:n asiantuntemusta kaivataan jatkuvasti enemmän. Yhdistyksen asema kansallisesti merkittävänä asiantuntijana on kasvanut ja yhdistys on nykyisellään mukana useassa valtionhallinnon lainsäädäntö- ja kehittämishankkeessa sekä Kelan asiakasraadissa. Tämän lisäksi yhdistyksen asiantuntijuutta kaipaavat yhä kasvavat määrät perheitä, opiskelijoita, ammattilaisia ja tiedotusvälineiden edustajia.

Asiantuntijuutta pyritään pitämään yllä ja kehittämään verkostoituvalla työotteella, perhetutkimuksen ja -politiikan seuraamisella, jäsenkyselyillä, keräämällä tietoja paikallistapaamisista ja leiritoiminnasta,

kirjaamalla yhteydenottoopyyntöjen aiheet, ohjaamalla opinnäytetöitä ja järjestämällä seminaareja ja muita tapahtumia. Yhdistys tukee sateenkaariperheitä koskevaa tutkimus- ja kehittämistoimintaa laajalla opinnäytetöiden neuvontatoiminnalla, konsultoimalla tutkimushankkeita, listaamalla nettisivuilla tutkimustarpeita ja etsimällä vapaaehtoisia tutkimukseen osallistujia.

Asiantuntijuuden kehittämistä ja pysyvyyttä tukee henkilöstön palkkaaminen yhdistykseen. Sateenkaariperheiden elämään vaikuttaa koko perhelainsäädäntö ja palvelujärjestelmä. Perheiden kohtaamat haasteet ja niiden ratkaisut ovat valtavan laaja ongelmakenttä, jonka hallitsemisen säilyttäminen yhdistyksessä, joka toimii vapaaehtoisvoimin, on osoittautunut hankalaksi. Vapaaehtoistyössä tekijät luonnollisesti vaihtuvat eikä asiantuntijuus välttämättä pääse kertymään. Henkilökunnan palkkaamisen ensisijaisena tavoitteena on varmistaa laajan asiantuntemuksen säilyminen yhdistyksessä luottamushenkilöiden vaihtumisesta riippumatta.

9. Kehittämisen- ja julkaisutoiminta

Vuosina 2012–2014 yhdistys on mukana Väestöliiton vetämässä Perhenetti-hankeessa, jossa kehitetään ohjattua vertaistoimintaa internetissä. Samalla kehitetään sateenkaariperheiden neuvontatoimintaa. Molemmista hankkeista muualla toimintasuunnitelmassa.

Vuonna 2012 kehitetään ja käynnistetään myös sateenkaariperhevalmennuksen kurssi Helsingissä. Valmennuksen järjestämissuunnitelma löytyy toisaalta toimintasuunnitelmasta.

Vuonna 2010 sähköisesti julkaistusta Sateenkaariperheen ABC-kirjasta toimitetaan nettisivuille helpommin netissä luettava versio. Vuonna 2012 julkaistaan sateenkaariperheiden ”ero-opas”, jota on työstetty yhteistyössä Lastensuojelun keskusliiton kanssa, ja jonka on rahoittanut Seta-säätiö.

Vuonna 2012 yhdistys julkaisee kaksi omakustanteista, pienilevikkistä lastenkirjaa sateenkaariperheiden lapsille. Toimituskunta on työstänyt hanketta ja käsikirjoituksia vuoden 2011 alusta lähtien.

Vuonna 2012 julkaistaan myös päivitetty yhdistyksen yleisesite sekä opas sateenkaariperheen läheiselle.

10. Koulutus

Koulutuksen tavoitteena on lisätä erityisesti ammattihenkilöstön tietämystä ja kokemusta sateenkaariperheistä. Koulutuksen avulla pyritään luomaan perheille väylä yhä tasa-arvoisempaan ja hyväksyvämpään yhteiskuntaan.

Kouluttamisesta ja koulutustoiminnan tiedottamisesta vastaavat toiminnanjohtaja, hallituksen jäsenet ja sateenkaariperhekouluttajaryhmä. Kouluttajaryhmän vapaaehtoisten asiantuntemusta kehitetään järjestämällä koulutuksia ja osallistumalla Setan ja muiden yhteistyökumppaneiden kouluttajakoulutukseen. Koulutuskysynnän kasvaessa rekrytoidaan lisää asiantuntijoita ja vapaaehtoisia kouluttajaryhmän toimintaan.

Vuoden 2012 aikana osallistutaan kaikkiin pyydettyihin koulutuksiin ammattilaisille, opiskelijoille ja koululaisille. Lisäksi pyritään aktiivisesti tarjoamaan yhdistyksen asiantuntemusta ammatillisiin suurtaapahtumiin, suurten toimijoiden seminaareihin ja yhteiskunnallisesti merkittäviin tapahtumiin. Aktiivista koulutustarjontaa tehdään erityisesti yhteistyössä Monimuotoiset perheet -verkoston kanssa.

11. Neuvontatoiminta

Lainsäädännössä on viime vuosina tapahtunut monia edistysaskeleita, joiden myötä perheet ovat saaneet pääsyn ennen tavoittamattomissa oleviin etuuksiin ja juridisiin suhteisiin. Uuden lainsäädännön soveltaminen käytäntöön on kuitenkin osoittautunut monessa tilanteessa hyvin hankalaksi. Soveltamisongelmiin liittyviä kyselyitä vastaanotetaan yhdistyksessä koko ajan enemmän. Iso osa perhelainsäädäntöä ei edelleenkään huomioi sateenkaariperheitä, mikä aiheuttaa edelleen paljon vastoinkäymisiä perheille.

Yhdistyksen neuvoa haetaan puhelimitse, sähköpostitse, kirjeitse, internetin keskusteluforumilla ja tilaisuuksissa. Neuvontatehtävää toteuttavat ennen kaikkea hallituksen puheenjohtaja ja jäsenet, vuodesta 2012 alkaen yhä enemmän henkilökunta. Lisäksi paikallistapaamisten vetäjien merkitys neuvojina on korvaamaton. Neuvoa hakevat perheiden lisäksi opiskelijat, ammattilaiset ja toimittajat.

Vuonna 2012 neuvontapalvelua kehitetään ja kyselyitä kanavoidaan perustettavaan neuvontapuhelimeen ja -sähköpostiin. Neuvontapuhelimeen määritellään viikoittainen päivystysaika, jolloin ainakin neuvontaa on tarjolla. Neuvontapalvelun kehittäminen suoritetaan ottaen huomioon Perhenetti-hankkeen tietotekniset mahdollisuudet ja resurssit.

Koska yhdistyksen toiminta on perustunut toistaiseksi täysin vapaaehtoistyölle, yhteydenotoista on ollut mahdotonta pitää aivan tarkkaa kirjaa. Yhteydenotot tulevat myös niin monille ja niin montaa eri reittiä, että yhteydenottojen määrän raportoinnissa on nojattava valistuneisiin arvioihin. Seuraavassa taulukossa on ensimmäisessä sarakkeessa vain puheenjohtajan vuonna 2010 saamat yhteydenotot ja niistäkin vain ne, jotka ovat tulleet sähköpostitse. Toisessa sarakkeessa on arvioitu varovaisesti yhteydenottojen kokonaismäärää huomioiden kaikki neuvontaa antavat henkilöt ja eri neuvontakanavat. Vuonna 2012 ainakin neuvontapuhelimeen ja -sähköpostiin vastaavat henkilöt ja henkilöstö kirjaavat yhteydenotot nykyistä tarkemmin taulukon kategorisoinnin mukaan.

Neuvonnan tyyppi	Puheenjohtajan sähköpostissa	Kaikki yhteydenotot (arvio)
Etutusta koskeva neuvonta	9	70
Lakineuvonta	12	70
Elämäntilanteeseen liittyvä neuvonta	12	200
Yhdistyksen toimintaan liittyvä neuvonta	9	200

Opinnäytetyöntekijän neuvonta	12	40
Toimittajan neuvonta/avustaminen	22	40
YHTEENSÄ	76	620

12. Vertais- ja tukitoiminta

Yhdistyksen keskeisiä vertaistoiminnan muotoja ovat leiritoiminta, sateenkaariperheiden perhevalmennustoiminta (ks. myöhemmin), Perhenetti-hankkeen ohjatut vertaistukiryhmät (ks. myöhemmin), parisuhdekurssit ja -leirit, yhdistyksen oma nettikeskustelufoorumi, nuorten oma keskustelufoorumi ja erilaiset vertaistapaamiset. Tapaamistoimintaa järjestetään valtakunnallisesti ja mahdollisimman monipuolisesti. Paikallisten yleisten tapaamisten lisäksi järjestetään erityisryhmien tapaamisia ja lukuisia vapaa-ajan toiminnan yksittäisiä tapaamisia.

Paikallistapaamisia järjestetään Helsingissä, Kuopiossa, Jyväskylässä, Rovaniemellä, Tampereella, Oulussa ja Turussa sekä yhteistyössä Vaasan Setan ja Regnbågsankanin kanssa Vaasassa tai muualla Pohjanmaalla. Vuonna 2012 pyritään käynnistämään ryhmä Joensuussa ja Mikkelissä. Paikallistapaamisten vastaaville varataan mahdollisuus järjestää sellaisia perheiden vanhemmille kohdennettuja alustettuja tilaisuuksia, joihin kutsutaan maksullinen alustaja tai esiintyjä. Paikallistapaamisten kehittämisestä vastaa paikallistapaamistyöryhmä, jossa on edustaja hallituksesta sekä paikallisvastaavat kustakin kaupungista. Osallistetaan paikallisvastaavia varainhankinta-, neuvonta- ja vaikuttamistyöhön. Tuetaan paikallisvastaavia avustusten haussa oman alueen kunnilta. Järjestetään vuoden 2012 aikana ensimmäistä kertaa paikallisvastaavien oma koulutus-, ideointi- ja virkistyspäivä.

Miten lapsia tehdään? -tapahtumia pyritään järjestämään useassa kaupungissa vuosittain. Jokaisen Miten lapsia tehdään? -tapahtuman jälkeen pyritään kasaamaan osallistujista oma alkutaipaleella-ryhmä, johon osallistuu lasta suunnittelevia, odottavia ja lapsen juuri saaneita. Tarjotaan alkutaipaleilaisille mahdollisuutta osallistua sateenkaariperheiden perhevalmennukseen (ks. seuraava luku).

Parisuhde- ja eroteemaisia vertaisryhmiä järjestetään sekä Perhenetti-hankkeen yhteydessä ohjattuina nettiryhminä, eri kaupunkien parisuhdekurseina tai eroseminaareina sekä teemaleireinä. Vuonna 2012 järjestetään vertaisryhmien lisäksi ainakin eroteemainen valtakunnallinen teemaleiri sekä parisuhdekurssi Helsingissä.

Varhaisnuorille ja nuorille järjestetään omia tapaamisia erityisesti heille suunnattujen leirien jälkeen ja välillä. Tiedotetaan ja houkutellaan yhä enemmän nuoria liittymään ja keskustelemaan sateenkaariperheiden nuorison omalle valvotulle keskustelufoorumille. Pyritään siihen, että koululaisten kesäleirillä olleet ja heidän vanhempansa verkostoituvat ja järjestävät leirin jälkeen retkiä ja muita isompia (kouluikäisiä) lapsia kiinnostavia tapahtumia.

Sateenkaariperheiden miehiä houkutellaan mukaan toimintaan järjestämällä miehille omia tapaamisia sekä teematapaamisia avioliitossa vanhemmiksi tulleille miehille.

Vapaa-ajan tapaamiset ovat suurimmaksi osaksi yksittäisiä tapaamisia vapaa-ajan viettämisen merkeissä esimerkiksi museoissa, tapahtumissa, eläintarhoissa jne. Niiden järjestämisestä vastaavat paikallisvastaavat. Yhdistys tukee tapahtumia taloudellisesti.

13. Sateenkaariperheiden perhevalmennus Helsingissä

Helsingin kaupungin myöntämän avustuksen turvin vuonna 2012 voidaan pilotoida sateenkaariperheiden perhevalmennus Helsingissä. Perhevalmennukset toteutetaan yhteistyössä paikallisten synnytysosastojen, neuvoloiden ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Toiminnan aloittamisvaiheessa yhdistys konsultoi aktiivisesti Monimuotoiset perheet -verkostoon kuuluvaa Suomen monikkoperheet ry:tä, joka on toteuttanut Raha-automaattiyhdistyksen tuella laajan monikkoperheiden perhevalmennuksen kehittämishankkeen.

Sateenkaariperheiden perhevalmennus ei kilpaile julkisesti järjestetyn synnytys- ja perhevalmennuksen kanssa vaan täydentää sitä. Ideaalitilanteessa osallistujat osallistuvat molempiin valmennuksiin. Sateenkaariperheiden perhevalmennuksen tilaisuuksissa tarjotaan tietoa sateenkaariperheiden juridisesta tilanteesta, etuuksien ja palveluksien hakemisesta järjestelmästä, joka ei ota sateenkaariperheitä huomioon, lasten, vanhempien ja parisuhteen erityisistä haavoittuvuuksista sateenkaariperheissä, biologisten ja sosiaalisten vanhempien erilaisista asemista, useamman kuin kahden vanhemman perheiden haasteista, sateenkaariperheille suunnattujen tuki-, vertaistuki- ja neuvontapalveluiden tarjonnasta sekä sateenkaariperheiden yhteiskunnallisesta asemasta.

Tilaisuuksissa tarjoutuu myös runsaasti mahdollisuuksia perheiden keskinäiseen vertaistukeen. Samoin kuin julkisessa perhevalmennuksessa, sateenkaariperheiden perhevalmennuksessa perheet saavat samassa elämäntilanteessa olevia ystäväperheitä, joiden tuki kestää usein vuosia eteenpäin. Perhevalmennukseen osallistujia kehoitetaan osallistumaan myös yhdistyksen alkutaipaleella-ryhmiin.

Vuonna 2012 järjestetään perhevalmennusjakso, joka koostuu 7 tapaamiskerrasta. Jokaisella kerralla asiantuntija alustaa keskustelun tavoitteisiin kuuluvasta teemasta ja vastaa kysymyksiin. Asiantuntijoina toimivat yhdistyksen työntekijät ja vapaaehtoiset, mutta myös ulkopuoliset asiantuntijat ainakin lastenpsykiatrian ja parisuhdetyön sarjoilta. Valmennukseen voivat lasta odottavien lisäksi osallistua lasta suunnittelevat ja hiljattain lapsen saaneet perheet.

Kartoitetaan mahdollisuuksia järjestää perhevalmennusta muissakin suurissa kaupungeissa tulevana vuosina. Tarkastellaan rahoitusmahdollisuuksia ja väestöpohjan riittävyyttä eri kaupungeissa.

14. Perhenetti -hanke

Väestöliitto käynnisti vuonna 2011 Perhenetti-hankkeen Raha-automaattiyhdistyksen avustuksella. Sateenkaariperheet ry on hankkeessa mukana yhteistyökumppanina. Vuosina 2012–2014

Sateenkaariperheet ry:lle on osana hanketta myönnetty pieni avustus, joka käytetään palkkoihin, palkkioihin ja muihin henkilökustannuksistaan, jotka aiheutuvat perhenetti-hankkeen osana toteutettavien toimintojen toteuttamisesta.

Perhenetti-hankeessa luodaan internetissä toimiva ohjattuun vertaistukeen perustuva palvelu pikkulapsiperheille. Tarjottavat palvelut kehitetään hankkeen myötä. Niitä on ainakin erilaiset internetissä toimivat, ohjatut vertaistukiryhmät sekä nettikurssit vanhemmille. Sateenkaariperheet toteuttaa vuoden 2012 aikana Perhenetin käyttöliittymässä ainakin muutamia ohjattuja sateenkaariperheiden vertaisryhmiä, joiden teemat valitaan alkuvuodesta jäsenistölle tehdyn kyselyn perusteella. Lisäksi vuoden aikana selvitetään yhdistyksen neuvontapalvelun toteuttamista Perhenettihankkeen osana. Sateenkaariperheiden perhevalmennuksen sisällöistä muokataan Perhenetin alustalla julkaistava nettikurssi perheille.

Perhenetti-hankeella on oma toimintasuunnitelmansa, jota Sateenkaariperheiden osuus hankkeesta noudattaa.

15. Leiritoiminta

Leiritoiminta on ollut yli vuosikymmenen ajan Sateenkaariperheet ry:n toiminnan keskeinen ja kysytyin toimintamuoto, jolla ylläpidetään sateenkaariperheiden psykososiaalista hyvinvointia. Kyseessä ei ole loma- ja virkistystoiminta vaan leirit ovat ohjelmaltaan hyvin vertaistuellisia ja lähentyvät sopeutumisvalmennuskurssien toimintatapaa.

Leiritoiminnan jokavuotiset tavoitteet ovat:

- Tarjotaan sateenkaariperheissä elävillä vanhemmille, lapsille ja nuorille erilaisia leirimuotoisia vertaistuen tilanteita.
- Tuetaan vanhempien jaksamista, vanhemmuutta ja parisuhdetta sekä lasten ja nuorten kasvua järjestämällä turvallisia sosiaalisia tilanteita, joissa voi vaihtaa kokemuksia ja tietoa.
- Vahvistetaan kaikkien perheenjäsenten perheidentiteettiä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta.
- Pidetään yllä ajatusta moninaisuudesta rikkautena.
- Lisätään osallistujien sitoutumista järjestön toimintaan.
- Järjestetään leirejä mahdollisimman monenlaisille kohderyhmille ja monenlaisiin tarpeisiin: perheleirejä, erityisen teeman ympärillä järjestettyjä leirejä, leirejä varhaisnuorille ja nuorille, lyhyitä ja pidempiä leirejä.
- Järjestetään leirejä eri puolella Suomea
- Pidetään leirien osallistumismaksut kaikkien perheiden mahdollisuuksien rajoissa
- Järjestetään varhaisnuorten ja nuorten leirien jälkeen leiritapaamisia
- Painotetaan leirien ohjelmassa perheidentiteettiä ja sosiaalista hyvinvointia
- Huolehditaan, että jokaisella leirillä on sosiaalialan ammattilaisten tarjoama ryhmä- tai muuta vertaistuen ohjattua tukitoimintaa
- Järjestetään perheleireillä omaa ohjelmaa sekä aikuisille että lapsille, mutta myös yhteistä ohjelmaa
- Tarjotaan perheille tietoa sateenkaariperheiden tilanteesta palveluissa, etuuksissa ja lainsäädännössä
- Tarjotaan mahdollisuuksia osallistua järjestön toimintaan

Vuonna 2012 toteutetaan 6 leiriä, joilla tavoitetaan seuraava määrä leiriläisiä:

1. talven perheleirillä 80 leiriläistä
2. kesän perheleirillä Nurmeksessa 150 leiriläistä
3. kesän varhaisnuorten ja nuorten leirillä 25 leiriläistä
4. syksyn aikuisten eroteemaisella viikonloppuleirillä 30 leiriläistä
5. syksyn varhaisnuorten päiväleirillä 20 leiriläistä
6. syksyn nuorten viikonloppuleirillä 15 leiriläistä

Toimintavuoden aikana tavoitetaan yhteensä 320 leiriläistä ja tuotetaan 995 henkilöleirivuorokautta. Vuonna 2013 päämääränä on tavoittaa 450 leiriläistä tuottamalla 1300 henkilöleirivuorokautta. Vuonna 2012 ei vielä päästä tällaiseen voluumiin, koska vuonna 2011 ei ole ollut käytettävissä henkilöstöresursseja.

Kaikki leirit järjestetään yhteistyössä leirikeskuksen kanssa, joka vastaa leirin majoitus- ja ruokapalveluista. Perheleireillä on järjestetty ikäryhmäkohtainen lastenohjelma/hoidon siten, että aikuiset voivat viettää aikaa myös keskenään ja työskennellä työryhmissä keskustellen tai toiminnallisesti käsitellen vaihtelevia teemoja. Teemat valitaan keväällä 2011 perheille tehdyn vertaistoimintatarvekartoituksen perusteella. Perheleireillä on myös aikuisille suunnattua rentoutus- ja kuntoutustoimintaa. Lapsille järjestetään ikäryhmittäin ohjelmaa, jonka tavoitteena on tutustuttaa lapsia toisiinsa ja toistensa perheisiin, käsitellä perheiden moninaisuutta lasten ikätasolle sopivalla tavalla ja voimaannuttaa lapsia perheidentiteettiä vahvistamalla. Lasten ja nuorten omilla leireillä pääpaino on mukavassa leiritoiminnassa, mutta vetäjinä toimivat aina henkilöt, joilla on valmius keskustella heidän kanssaan luottamuksellisesti perhe-elämästä, kasvamisesta ja esimerkiksi syrjäytäkokemuksista. Teemoitettulla leirillä perehdytään vuonna 2012 eronneiden ja eron uhan alla elävien haasteisiin. Eroseminaari järjestetään yhteistyökumppaneiden asiantuntija-apuun turvautuen.

Leiritoimintaa koordinoi järjestösihteeri. Leirien aikana työstä vastaavat järjestösihteerin lisäksi vapaaehtoiset lastenhoitajat sekä tuntipalkkaiset leiriohjaajat ja luennoitsijat, joiden tehtäviin kuuluvat leirikohtaisesti vaihtelevat tehtävät. Kaikilla leireillä peritään osallistujilta vähintään nimellinen osallistumismaksu. Osallistumismaksut määritellään käytettävissä olevan rahoituksen suhteen. RAYn avustuksen ja kuntien avustusten avulla pyritään pitämään osallistumismaksut mahdollisimman alhaisina. Osallistumismaksujen suuruuden määrittelyssä pyritään mahdollistamaan erityisesti monilapsisten ja yhden vanhemman perheiden osallistuminen leireille ilman kohtuuttomia taloudellisia uhrauksia. Toiseksi varhaisnuorten ja nuorten leirien osallistumismaksut pidetään hyvin matalina, koska heidän kanssaan tehtävä leirityö nähdään erityisen tärkeänä.

Järjestösihteeri toimii hallituksen leirityöryhmän esittelijänä. Leirityöryhmä suunnittelee toiminnan käytännön toteutuksen. Yhdistyksen hallitus päättää leiritoiminnan linjauksista, vahvistaa kunkin leirin budjetin ja vastaanottaa raportin jokaisen leirin taloudellisesta tuloksesta. Leirin osanottajamääristä pidetään kirjaa, leiriläisiltä ja varhaisnuorten ja nuorten leiriläisten vanhemmilta kerätään säännöllistä palautetta. Järjestösihteerin esimiehenä toimii yhdistyksen toiminnanjohtaja. Toiminnanjohtaja valmistelee vuosibudjetin leiritoiminnalle.

Leiritoiminnan tavoitellut vaikutukset:

- Perheiden lisääntynyt hyvinvointi
- Perheiden laajentuneet sosiaaliset verkostot
- Sateenkaariperheissä elävien lasten ja nuorten keskinäisten verkostojen syntyminen
- Jäsenistön sitoutuminen järjestön toimintaan

